

wethouders vereniging

Nederland Wethoudersland

Opleidingen, masterclasses, actualiteiten en meer

Jaargang 1 - nummer 1 - 2015

Redactie: Iris Kester en Jeroen van Gool, Wethoudersvereniging

Vormgeving: Het Vonkt, Houten

Uitgave van de Wethoudersvereniging

www.wethoudersvereniging.nl

info@wethoudersvereniging.nl

070-373 8123

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2-3
Intervisie maakt sterk.....	4
Intervisietrajecten voor wethouders.....	5
Masterclass - Treasury voor bestuurders.....	7
Integriteit door Han Looijen, bestuurslid Wethoudersvereniging.....	8-9
De kern van 3D.....	10
Consultaties wethouders in transitie.....	11
Trots op je vak, door Sandra van Rijkom, wethouder Wijdmeren.....	12-13
3D Masterclass - Raad en college in het hart van het sociale domein.....	14
Introductieprogramma voor nieuwe wethouders.....	15
Gemeentefinanciën voor bestuurders.....	16
Terugblik Wethoudersconferentie.....	17-23
Jaarrede Wethoudersvereniging 2015, door Arne Weverling.....	18-19
Een goed gesprek is het geheim, door Alex Brenninkmeijer.....	20-21
Maatwerk is gelegitimeerde willekeur door Albert Jan Kruijer.....	22-23
De Wethoudersvereniging en het lidmaatschap.....	25

Beste collega,

Met trots presenteer ik u een kersvers exemplaar van ons nieuwe opleidingsprogramma “Nederland Wethoudersland”. Anders dan u van ons gewend bent, komt dit programma drie keer per jaar uit. Wij hebben gemerkt, en van u terug gekregen, dat het lastig is om uw opleidingsbehoefte een jaar vooruit te plannen. Ook kan de opleidingsbehoefte gedurende het jaar veranderen. Door periodiek met een actueel aanbod te komen, hopen wij tegemoet te komen aan uw behoefte.

Net als bij uw gemeentelijke praktijk, zal 2015 ook voor de Wethoudersvereniging een overgangsjaar zijn. Door actief met u in overleg te blijven hopen wij een zo goed mogelijk aanbod te kunnen doen.

Het wethouderschap is een boeiend, uitdagend en complex ambt. De wethouder maakt deel uit van een collegiaal bestuur, moet in een politieke context de gemeente besturen, en moet zowel luistervaardig als besluitvaardig zijn. En dat wordt van u verwacht vanaf het moment dat u tot wethouder bent benoemd. Geen sinecure, zo leert de praktijk. Want kenmerkend voor het wethouderschap is ook een agenda, die overloopt van afspraken, overleggen en kennismakingsgesprekken, om nog maar te zwijgen over de tijd om de grote hoeveelheid stukken te lezen. Kortom, de wethouder moet eigenlijk een politiek-bestuurlijke duizendpoot zijn. Voor wie daaraan wil werken, zijn de programma’s in deze gids zeer nuttig. Dat vergt een tijdsinvestering in uw overvolle agenda, dat realiseer ik mij. Maar het is die investering meer dan waard, zo leert de ervaring in het wethoudersvak.

In elk geval zullen wij door blijven gaan met het aanbieden van een aantal goed gewaardeerde succesnummers als intervisie en het programma Wethouders in 3D perspectief. Uit de evaluaties van onze bijeenkomsten onder onze leden, blijkt dat de onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring over het wethouderschap zeer belangrijk is en erg wordt gewaardeerd. Deze ontmoetingen blijven dan ook centraal staan in de diverse activiteiten die wij voor u en met u

organiseren. De Wethoudersvereniging blijft per slot een vereniging voor en door wethouders.

Naast ons opleidingsaanbod treft u in deze nieuwe uitgave van ons “clubblad” steeds één of meer columns, opiniërende teksten of anderszins aan. Mocht u zelf een bijdrage willen leveren, dan neem ik dat graag!

Ik wens u komend jaar veel succes in uw wethouderschap en hoop dat u tijd vrij maakt voor de reflectie op en ontwikkeling in uw wethouderhouderschap. De Wethoudersvereniging wil u daarbij graag helpen als partner in uw wethouderschap.

Arne Weverling, voorzitter Wethoudersvereniging
Wethouder gemeente Westland

Intervisie maakt sterk

Een van de grote voordelen van intervisie is dat het je zelfvertrouwen geeft. Ieder deelnemer, van welke politieke kleur dan ook, kampt met gelijksoortige opgaven. Iedereen heeft baat bij kennis en ervaring van anderen en ziet daarin de eigen problematiek weerspiegeld worden. En ja het kan altijd erger, en beter.

Het is letterlijk een uitje, leuk en leerzaam. Even naar een andere omgeving, stad of platteland, maakt niet uit. De rollen en verantwoordelijkheden blijven dezelfde. Even afstand nemen. Mee mogen denken over de aanpak van een andere collega in een andere politieke omgeving.

Intervisie is een methodische vorm van sparren. Je hoeft aan je collega's, je lotgenoten, niet uit toeleggen wat het is om wethouder te zijn. Je zit in het zelfde schuitje. Maar je wordt wel geattendeerd op valkuilen en blinde plekken, gevoeligheden die je te veel verdrong. Intervisie maakt sterk. Vanuit de heftigheid van alle dag, naar rust en contemplatie. Daar waar een opleiding om wethouder te worden niet mogelijk is, is intervisie juist heel belangrijk.

Daar bewust tijd en ruimte voor reserveren levert heel veel op.

Eric van der Want,
wethouder gemeente Hilversum

Intervisietrajecten voor wethouders

Met intervisie wordt voorzien in de behoefte om in een veilige omgeving van elkaar te leren en zodoende op een andere manier om te gaan met vraagstukken. De methode van intervisie stelt de deelnemende wethouders in staat om in betrekkelijk korte tijd tot de kern van een specifieke, door een deelnemer ingebrachte situatie te komen. Het kan hierbij gaan om zaken als hoe deze persoon met anderen samenwerkt, optreedt in allerlei omstandigheden, omgaat met lastige situaties, tot oordeelsvorming komt, etc. Deze onderwerpen zijn niet gekoppeld aan vak inhoud of portefeuille, maar wel nadrukkelijk verbonden aan de persoon en de kennis en vaardigheden, waarover hij/zij beschikt, zijn/haar manier van handelen en (be)oordelen. De werkwijze van intervisie stimuleert ook voor de overige deelnemers een andere kijk op de wijze waarop hij/zij het wethouderschap invult.

Aan de orde te stellen onderwerpen kunnen, bijv. de volgende zijn: Bestuurlijke probleemsituaties, politiek draagvlak binnen de eigen partij en in de coalitie, optreden in en samenwerking met de gemeenteraad, eigen houdbaarheid, bezinning op en voorkoming van escalaties en omgang met de pers.

Data, tijden en locaties

U kunt kiezen uit vier startdata. De overige data en locaties worden gezamenlijk afgestemd. Organisatie en begeleiding door de Wethoudersvereniging. Het gehele traject bestaat uit zes bijeenkomsten en een persoonlijk intake gesprek.

- 22 januari te Weert
- 12 maart te Apeldoorn
- 5 februari te Dordrecht met het thema Samenwerken
- 13 maart, locatie naar keuze*

De eerste drie startdata duren van 13.00 tot 16.00 uur, de bijeenkomst op 13 maart duurt van 10.00 tot 13.00 uur.

Kosten: Voor leden € 100,00. Niet-leden betalen € 1.250,00 voor het gehele traject. Inschrijven: www.wethoudersvereniging.nl

*U kunt aangeven welke plaats in Nederland uw voorkeur heeft. Naar aanleiding van de reacties zullen één of meerdere groepen starten.

Sinds 1914 financiert BNG Bank op duurzame wijze decentrale overheden en overige instellingen voor het maatschappelijk belang. Al 100 jaar houden we de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de burger zo laag mogelijk. Ook de komende jaren staan BNG Bank en de merken BNG Advies, BNG Gebiedsontwikkeling en BNG Vermogensbeheer voor u klaar.

www.bngbank.nl

Masterclass - Treasury voor bestuurders

In één dag beter inzicht in de financiële positie van uw gemeente én hoe u daarop kunt sturen als bestuurder.

De economische crisis en de gevolgen hiervan raken ook gemeenten. Vanaf 1 januari 2015 draagt het Rijk nog meer bevoegdheden aan uw gemeente over. Daarnaast blijft investeren noodzakelijk. Hoe houdt u de financiële positie van uw gemeente in de hand?

Resultaten

Na afloop van de masterclass treasury voor bestuurders weet u onder meer:

- Hoe u meer inzicht kunt geven in de financiële positie van de gemeente;
- Wat het effect is van het sturen met kengetallen;
- De laatste stand van zaken met betrekking tot mogelijke wijzigingen BBV;
- Wanneer sprake is van een wendbare begroting en waarom dat van belang is;
- Hoe het horizontaal toezicht in uw gemeente versterkt kan worden.

Data, tijden en locaties

U heeft keuze uit drie data:

- 14 mei 2015 - Den Haag
- 22 oktober 2015 - Utrecht
- 10 december 2015 - Den Haag

Tijd: 9.30 - 16.30 uur

Inschrijven:

www.wethoudersvereniging.nl

Organisatie en begeleiding door BNG Advies.

Inschrijven:

Leden betalen € 535,00, excl. BTW voor deze training.

De kosten voor niet-leden bedragen € 595,00 per persoon, excl. BTW.

Integriteit

Integriteit. Een onderwerp dat voor ons als wethouders (helaas) continu aan de orde is. En eigenlijk is het onzinnig dat dit 1 van de belangrijkste voorwaarden voor een bestuurder is. Moet niet elk mens beschikken over een intrinsieke betrouwbaarheid?

Pragmatisch gezien kan je stellen dat het allemaal wel meevalt als je kijkt naar het aantal incidenten op de ruim 1450 wethouders in Nederland. Maar dan reageer ik net zoals de NS iedere vertraging verdedigt: “Er rijden zoveel treinen in Nederland, dan valt deze vertraging best mee”. Ik hoef u niet te vertellen hoe zwak de beeldvorming over de NS in Nederland is. Zoals ook de beeldvorming over ons...

Integriteit en integriteitsbreuken werken door in ALLE geledingen van het openbaar bestuur. En voor het functioneren van wethouders, is het vertrouwen van de gemeenteraad cruciaal. Vanuit dat vertrouwen wordt de wethouder geacht integer te zijn en dito te handelen. Volgens mij moet je dat je sowieso doen. Maar zullen we dan ook eens een onderscheid maken tussen mijn intenties als bestuurder, mijn feitelijke gedrag en de beeldvorming hierover? Want vooral daarover maak ik me ernstig zorgen.

Natuurlijk, een aantal collega's in den lande draagt daar helaas vrolijk aan bij. Zij schaden het aanzien van het vak (wat het overigens niet is...) zeer ernstig en dat mag nooit worden vergoelikt of genegeerd. Maar in dergelijke gevallen is het in ons rechtstelsel aan het OM om dergelijke zaken te onderzoeken en zal in geval

van vervolging de rechter uiteindelijk het eindoordeel vellen.

We zijn allemaal uit het juiste, eerlijke en onafhankelijke hout gesneden. En natuurlijk gaat het bij integriteit over incidenten. Toch moeten we ons als wethouders helder en onomwonden uitspreken over kwesties rondom integriteit. Het boetekleed aan durven trekken als collega's daadwerkelijk de mist in gaan. Kritiek durven leveren op elkaar. En bovenal elkaar scherp houden.

Ik daag u uit! Bel minstens 1 keer per maand een collega en leg hem of haar een integriteitsdilemma voor. Want alleen in de praktijk blijkt wat onze mooie beloftes, woorden, nota's, gedragscodes en onderzoeken waard zijn.

Han Looijen, Bestuurslid Wethoudersvereniging

Wethouder gemeente Zaltbommel

De Kern van 3D

Hoe gaat u als lokaal bestuurder verschil maken in de drie decentralisaties? Vanuit welke visie geeft u richting aan dit complexe proces? Welke rol heeft u als wethouder bij deze ongekende opgave. Hoe schakelt u daarbij soepel tussen bewoners, professionals, regio en raad?

In 'De Kern van 3D' zoeken en vinden we antwoord op al deze vragen. In vier middagen werkt u aan inzicht en overzicht in uw opgave. Ervaren begeleiders als Jan den Hollander, Erik Gerritsen, Sandra Kensen en Henk Gossink brengen scherpte, helderheid en de broodnodige creativiteit aan in het gesprek.

Het traject de kern van 3D levert u handvatten en inzichten op om uw rol als bestuurlijke 'veranderdrager' met nog meer glans te vervullen. U krijgt beter zicht op vragen als: wat is mijn bestuurlijke focus en waar liggen de kansen? Hoe neem ik in de praktijk een effectieve regierol? Wat zijn mijn mogelijkheden als opdrachtgever om het gewenste verschil te maken?

Data, tijden en locatie

Het traject bestaat uit vier middagen van 12.00-18.00 inclusief lunch.
9 Januari, 6 februari, 6 maart en 10 april 2015 - Haarlem

Kosten

Voor leden zijn er geen kosten. Voor niet-leden is de prijs € 450,00.

Inschrijven

U kunt zich inschrijven via de website www.wethoudersvereniging.nl

Consultatie voor wethouders in transitie

De Wethoudersvereniging heeft uitgebreide ervaring met interventie. Deze werkwijze passen wij nu toe op de 3 decentralisaties. In groepen van maximaal zeven wethouders bespreken wethouders met een decentralisatie of met financiën in de portefeuille vraagstukken die de 3 decentralisaties met zich meebrengen.

De begeleiders van de consultaties zijn kenners van zowel het sociale domein als het lokale bestuur en hebben eerder ervaring met bestuurlijke interventie opgedaan.

De resultaten van deze bijeenkomsten zijn; relevant netwerk van bestuurders opgebouwd, collegiale kennisuitwisseling, reflectie op eigen handelen en zicht op nieuwe interventiemogelijkheden.

Dat, tijden en locaties

Het traject bestaat uit vijf bijeenkomsten en u heeft keuze uit twee groepen:

Groep 1: 9 januari, 6 februari, 6 maart, 10 april en 8 mei 2015

Tijd: 9.30 - 13.00 uur - Zwolle

Groep 2: 22 april, 20 mei, 17 juni, 23 september en 21 oktober 2015

Tijd: 10.00 - 13,30 uur - Dordrecht

Kosten

Voor leden zijn er geen kosten. Voor niet-leden is de prijs € 1250,00.

Inschrijven

U kunt zich inschrijven via de website www.wethoudersvereniging.nl

In iedere uitgave van Nederland Wethoudersland laten wij een wethouder aan het woord met een column of persoonlijk verhaal over wat hen trots maakt in het zijn van wethouder.

**Trots
op je vak!**

Aflevering 1: Sandra van Rijkom

wethouder Wijdemeren

Sinds april van dit jaar mag ik wethouder zijn van het prachtige Wijdemeren. Ik zeg dit bewust op deze manier omdat het voor mij voelt als een eer om dit ambt te mogen uitoefenen. Spannend is het ook. Je werkt immers in een politieke omgeving. Vandaag kan de zon schijnen maar morgen kan het regenen. Voor het wethouderschap was ik werkzaam bij een belangenbehartigersorganisatie voor ouderen. Ik was daar regio consulent, reisde het hele land door om samen met vrijwilligers WMO netwerken te starten. Het doel van de netwerken was en is het geven van voorlichting en het ondersteunen van leden bij de zogenaamde keukentafel gesprekken. Kortom, ik had het prima naar mijn zin, waarom dan toch gekozen voor het wethouderschap?

Voorafgaand aan de verkiezingen ben ik drie jaar actief geweest als fractie assistent. Ik was woordvoerder commissie maatschappelijke zaken voor de PvdA. Na de verkiezingen van 14 maart 2014 kwam de vraag van het CDA, inmiddels de grootste partij in Wijdemeren, of wij, PvdA/Groen Links (inmiddels een samenwerkende partij in Wijdemeren) wilde meedoen in de coalitie. Best bijzonder als je als de kleinste partij uit de verkiezingen komt. De vraag die volgde, Sandra zou jij wethouder willen worden? Natuurlijk hadden wij de vraag binnen de fractie besproken (je moet blijven dromen), maar toch kwam de vraag onverwachts. Ook waren er de twijfels, moest ik de zekerheid van mijn vaste baan opzeggen?

Na overleg met familie, vrienden en oud wethouders heb ik volmondig ja gezegd.

Daarna aan de slag. Aan de slag in een tijd waarin de gemeenten voor grote

uitdagingen staan. De drie decentralisaties zijn een enorme verantwoordelijkheid. Allereerst de zorg voor mensen, deze moet gegarandeerd blijven. Dan financieel, komen wij uit met de middelen? Politieke en menselijke uitdagingen. Met de portefeuille werk en inkomen (participatiewet), onderwijs, kinderopvang, kunst en cultuur, de bibliotheek en sport en beweging ben ik stap voor stap aan de slag gegaan. Invulling geven aan het vak van wethouder kan en mag je zelf geven. Ik heb gekozen voor de insteek van het veld verkennen, (daar zit immers de kennis en de kunde), netwerken, (je hebt elkaar nodig om zaken voor elkaar te krijgen) en verbindingen leggen, (werk en inkomen verbinden aan economische zaken, zonder werkgever immers geen baan!). Maar ook tussen kunst cultuur recreatie en toerisme wil ik een brug slaan in de nog te updaten cultuurnota.

Ik ben nu een half jaar aan de slag. Heb ik er spijt van? Neen, ook geen dag gehad. Het is een prachtige baan. Van fractie assistent naar wethouder is een grote stap. Je zit nu 'aan de andere kant van de tafel', maar een politiek debat blijft een debat. De uitdaging is wel groter, want moest ik eerst alleen een wethouder overtuigen van mijn ideeën mag ik nu de hele raad proberen mee te nemen. Je moet het alleen doen, ook al heb je als college een collegiaal bestuur. Je bent als wethouder verantwoordelijk voor de beslissingen die je neemt. Die te nemen beslissingen zijn daarbij zeker niet altijd makkelijk.

Ik ben benoemd voor een periode van 4 jaar. Ik ben nog lang niet klaar met alle uitdagingen die op mijn pad liggen. Dus de aankomende 3½ jaar is er nog genoeg te doen! Ga ik deze jaren vol maken? Dat is zeker mijn intentie, sterker nog, ik ga alle uitdagingen graag aan!

3D Masterclass - Raad en college in het hart van het sociale domein

De Wethoudersvereniging en Raadslid.NU organiseren gezamenlijk een bijzondere masterclass rond de drie decentralisaties. Raadsleden en wethouders gaan samen in dialoog over de vraag hoe college en gemeenteraad samenwerken bij deze enorme verandering.

Professor dr. Marcel Boogers werpt licht op de samenwerking tussen raad en college tot nu toe. Waar heeft de raad nu echt kunnen sturen en waar liggen de kansen voor wethouders en raad in de toekomst?

Aan de hand van (semi-fictieve) cases gaan wij met elkaar in gesprek over het samenspel tussen raad en college in het jaar van de waarheid. Hoe gaan wij met elkaar om als het echt spannend wordt, hoe voorkom je als portefeuillehouder een afrekencultuur waarin alles moet worden dichtgeregeld? Hoe benut je gezamenlijk de kracht van de lokale democratie om het sociale domein beter te laten functioneren? En, hoe kan de raad sturen op regionale afspraken?

Op al deze vragen gaan we gezamenlijk op zoek naar een antwoord.

Datum, tijd en locatie

Datum: vrijdag 16 januari 2014

Tijdstip: 13.30-16.30 uur

Plaats: Gemeentehuis Baarn, stationsweg 18 in Baarn, in de Raadszaal.

Kosten: voor leden en niet-leden zijn er geen kosten aan verbonden.

Inschrijven

U kunt zich inschrijven via de website www.wethoudersvereniging.nl

Introductieprogramma nieuwe wethouders

In het Wethoudersprogramma komt bijna alles aan bod wat een startende wethouder goed op weg helpt. Sinds 1990 biedt Publiek Domein deze vrijplaats aan voor wethouders van diverse politieke partijen. Het is een indringend programma waarin de eigen praktijk van de deelnemers centraal staat. Het programma bestaat uit vier werkconferenties (van lunch tot lunch). In de conferenties behandelen wij de volgende thema's:

- Arena's van het lokaal bestuur en mijn strategische agenda: waar ben ik beland en wat wil ik daar bereiken?
- Publieke presentatie en maatschappelijke verbindingen: hoe ga ik om met de 'buitenkant' van mijn wethouderschap?
- Persoonlijke stijl en strategie: welke aanpak past bij mij? Hoe zet ik mijn kracht als wethouder goed in? Wat is mijn positie in het college en hoe verhoud ik mij tot de ambtelijke organisatie?
- Strategisch positie kiezen in complexe krachtenvelden: hoe blijf ik effectief als het complex wordt?

Resultaat

Deelnemers zijn toegerust om strategisch positie te kiezen, effectieve verbindingen aan te gaan en resultaten te bereiken. Bovendien vormen ze onderling een netwerk dat ook na het programma blijft bestaan. Gebleken is dat een significant hoger percentage wethouders zijn of haar eerste termijn afrondt en aan een tweede termijn begint.

Data, tijden en locatie

Data: 12 februari, 16 april en 28 mei (steeds 2 dagen)

Locatie: Conferentiehôtel ISVW te Leusden

Tijd: Vanaf 12.00 tot 12.00 uur de volgende dag

Inschrijving: www.wethoudersvereniging.nl

Organisatie en begeleiding door Publiek Domein en Gossink En

Kosten

Prijs voor leden: € 4.500,00 (exclusief conferentiekosten à € 975,00)

Prijs voor niet-leden: € 4.875,00 (exclusief conferentiekosten à € 975,00)

Gemeentefinanciën voor bestuurders

Meer dan ooit is het voor gemeenten van belang de gemeentefinanciën gezond te houden. Met minder middelen moet u meer taken uitvoeren. Nieuwe taken betekenen ook meer uitdagingen. Als wethouder staat u voor de uitdaging om de schaarse middelen optimaal in te zetten en de kosten van maatschappelijke voorzieningen duurzaam laag te houden. Dit vraagt om passende afwegingen bij investeringsvoornemens en financieringsvraagstukken. Om tegenvallers te voorkomen is het ook zaak risico's te beheersen.

Resultaat na training

- U heeft meer inzicht in de belangrijke financiële stromen en risico's van de gemeentelijke organisatie.
- U leert hoe u passende afwegingen maakt en risico's beheerst.
- U kunt na afloop adequaat reageren op vragen vanuit de raad, uw medebestuurders en de ambtelijke organisatie.

Data, tijden en locaties

U heeft keuze uit drie data:

- 16 april 2015 BNG Advies, Den Haag
- 17 september 2015 Den Bosch
- 12 november 2015 BNG Advies, Den Haag

De training duurt van 9.30 uur tot 16.30 uur.

Kosten

Leden betalen € 535,00, excl. BTW voor deze training. De kosten voor niet-leden bedragen € 595,00 per persoon, excl. BTW.

Inschrijven

U kunt zich inschrijven via de website www.wethoudersvereniging.nl

Meer informatie

Voor vragen belt u naar 070 3750 884 of mailt naar info@bngadvies.nl.

Terugblik Wethoudersconferentie 2014

Wethoudersconferentie gehouden. Het goed bezochte programma stond in het teken van Overheidsparticipatie. Sprekers als Jack de Vries, Albert-Jan Kruiter en Alex Brenninkmeijer gaven hun visie op dit thema.

Altijd terug naar de kern: de burger

Door Arne Weverling, *voorzitter Wethoudersvereniging*

Wat burgers willen, is relevanter dan ooit. De Wethoudersvereniging spant zich daarom de komende periode in voor versterking van de lokale democratie.

Er komen meer taken naar gemeenten, de publieke zorg voor burgers wordt zo lokaal mogelijk vormgegeven en uitgevoerd. In het fysieke domein en de economie is ook nauwelijks nog iets als voorheen. Met een prominenter rol voor de burger en zoveel overheid nabij is de lokale democratie toe aan vernieuwing en versterking: overheidsparticipatie.

Om dat niet te laten verworden tot een kortstondige hype, maar echt wortel te laten schieten, zullen alle gemeentelijke actoren – raadsleden, ambtenaren, wethouders, burgemeesters – de urgentie van overheidsparticipatie moeten voelen. ‘In de eerste plaats verlangt het van ons dat wij ons bewust zijn van deze beweging,’ zegt Arne Weverling, voorzitter van de Wethoudersvereniging.

Nieuw samenspel

‘Wij bevinden ons in een omgeving met zelfbewuste burgers, die duidelijk behoefte hebben aan zelfregie,’ constateert hij. ‘Burgers willen niet horen van de gemeente wat wel of niet mag, maar hooguit ondersteuning van de gemeente. Dat is overheidsparticipatie.’ Als burgers het voortouw nemen, vereist dat een nieuw samenspel. Tussen burgers onder elkaar, tussen overheid en burgers, tussen actoren binnen gemeente en politiek en tussen overheden onderling.

Weverling geeft het voorbeeld van een groep enthousiaste bewoners die in een gemeente op de proppen komen met een nogal creatief plan voor een buurt-huis in hun wijk. ‘Dan is de eerste reactie van ambtenaren of bestuurders toch vaak: past niet in het bouwbesluit. Kan niet. Is niet veilig genoeg. Dit terwijl de inkt onder een visiedocument burgerparticipatie nog niet droog is. Dit moet anders: burgers pakken het op, wij moeten het ondersteunen.’

Aanjagers

‘De komende periode zal worden benut om binnen de samenleving de rol van de burger te versterken, meer in te zetten op ondersteuning en samenwerking tussen de gemeente en andere maatschappelijke partners,’ kondigt Weverling aan. Wethouders vervullen volgens hem in het beschreven samenspel een cruciale rol. Maar ze zijn niet de enige aanjagers van overheidsparticipatie. Daarom bundelt de Wethoudersvereniging de krachten met de andere beroeps- en belangenverenigingen (de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Genootschap van Burgemeesters, de Vereniging van Gemeentesecretarissen, Raadslid. Nu en de Vereniging van Griffiers) en het ministerie van Binnenlandse Zaken om deze beweging en bewustwording te ondersteunen, onder de noemer Samen- spel Lokale Democratie.

Burgerbelang

Wethouders staan volgens hem voor tal van dilemma’s. ‘Om er één te noemen: je bent enerzijds bezig om directe oplossingen te bedenken voor burgers. Anderzijds zit je als wethouder in meerdere bestuurlijke overleggen. Op die mo- menten zoek ik altijd weer de balans: in hoeverre draagt het overleg waar ik op dit moment bij aanzit bij aan het belang van mijn burgers?’ Volgens Weverling is het ‘de klassieke valkuil’ van bestuurders dat ze ver(der) af komen te staan van de praktijk. ‘Daarom moet je als wethouder in een democratie altijd nieuwsgie- rig blijven, altijd terugkeren naar de kern: de eigen burgers.’

Weverling roept alle betrokken partijen op mee te doen aan de overheidsparti- cipatie en de vernieuwing van de lokale Doe-democratie. ‘Als u hiertoe bereid bent of misschien zelfs al concrete voorbeelden heeft, dan verzoek ik u dit aan ons te laten weten. Want het delen van vragen of voorbeelden is een goede aanzet tot de benodigde bewustwording!’

Een goed gesprek is het geheim

Alex Brenninkmeijer,
voormalig Nationale Ombudsman

Voer vaker een goed gesprek met je inwoners en je zult zien dat veel conflicten in de kiem gesmoord worden. Die belofte doet Alex Brenninkmeijer, voormalig Nationale Ombudsman, nu lid van de Europese Rekenkamer en hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht.

Brenninkmeijer volgt de ontwikkelingen rond de decentralisaties op de voet. In de media en voor zijn werk. Op de universiteit onderzoekt hij hoe rechtsbescherming voor burgers na de overheveling van taken geborgd wordt en hoe juridisering van de samenleving kan worden voorkomen.

Systemlogica, geen burgerlogica

Hij heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat hij een voorstander is van een 'nabije overheid'. Als Ombudsman moest hij de overheid wel eens de les lezen. Ook gemeenten, want die zijn volgens hem niet altijd 'een toonbeeld van interactie'. Zij redeneren te weinig vanuit de logica van inwoners en teveel vanuit de systeemwereld. Maar met de decentralisaties en de tendens van meer overheidsparticipatie liggen er gouden kansen. Een overheid die zelf participeert spreekt mét burgers en niet uitsluitend over hen, stelt hij. Gemeenten zullen daar snel zelf de vruchten van plukken. De regeldruk zal slinken, het zorgt voor meer begrip over en weer. Bejegening en open communicatie zijn cruciaal, is de ervaring van Brenninkmeijer.

Integratief onderhandelen

Bij geschillen kan integratief onderhandelen een uitkomst bieden. 'Dat betekent dat je de intentie hebt belangen zoveel mogelijk bij elkaar te brengen,' zegt Brenninkmeijer. 'Je let op belangen en veel minder op standpunten.' Maar vaak hoeft het helemaal niet zover te komen, beklemtoont hij. Een telefoontje

in plaats van een brief in jargon, of een gesprek waarvan oprechte interesse uitgaat, haalt de kou vaak al uit de lucht. Brenninkmeijer uit zijn bewondering voor de manier waarop de Amsterdamse burgemeester Eberhard van der Laan omgaat met het gepolariseerde debat rond Zwarte Piet. 'Hij zei tegen de tegenstanders: de zaak is onder de rechter, maar ik wil tóch graag met u praten. De discussie over dit onderwerp moet worden gevoerd in de samenleving, niet in de rechtszaal.' Daar kunnen wethouders wat van leren: 'Probeer uw oor te luisteren te leggen en mensen aan tafel te krijgen. Als er problemen zijn met de jeugdhulp of de ouderenzorg, praat dan met uw burgers. Begin nooit met een blauwdruk, maar met wat er leeft.'

'Liefde, aandacht, nabijheid, zorg en zingeving: dat vinden mensen het allerbelangrijkst!' Dé elementen die een rol spelen in de participatiesamenleving. 'Van uw inwoners vindt 70 tot 80 procent het fijn om te helpen. Niet omdat het moet, maar omdat het hart dat ingeeft. Mensen die het leuk vinden om iets te doen, laten zich niet managen. De samenleving werkt volgens heel andere waarden dan de overheid denkt...'

Geen uitvoeringskantoor

'De kloof tussen Rijk en gemeenten is 'problematisch'. De lokale overheid mag niet het uitvoeringskantoor van "Den Haag" worden. U moet de komende maanden maar vergeten wat Den Haag wil en uw eigen weg vinden. Er moet iets nieuws groeien. Durf daarbij gerust ook fouten te maken. Een samenleving die geen fouten maakt leert niet.'

Bestuurders moeten zich vaker laten leiden door hun intrinsieke motivatie: 'Waarom bent u wethouder geworden? Omdat u dromen hebt over hoe de samenleving in elkaar moet zitten. Koester die ideeën! U kunt als wethouder het verschil maken!' Brenninkmeijer sluit af met drie tips. 'Sluit vitale coalities,' zegt hij. 'Als er een groepje is dat iets wil, koester die mensen dan.' Dat de overheid heldere taal spreekt vindt hij ook zeer belangrijk: 'Praat geen managementtaal, maar kijk steeds wie u tegenover u hebt.' Zijn laatste tip: 'Durf los te laten en laat u verrassen door wat uit de samenleving komt!'

Maatwerk is gelegitimeerde willekeur

Albert-Jan Kruijer, directeur Instituut voor Publieke Waarden

‘De echte kans van de decentralisaties ligt in maatwerk,’ zegt Albert Jan Kruijer, directeur van het Instituut voor Publieke waarden en ‘actie-onderzoeker’. Dat is mogelijk als de overheid niet zelf de aanstichter is van Kafkaëske situaties en pragmatisch durft te handelen. De overheid die zijn burgers wilde helpen, ontpopte zich in de jongste tijden tot hindermacht, die zelfredzaamheid en saamhorigheid niet bevordert maar vaak juist in weg staat. Dat was niet altijd zo, schetst Kruijer in een reisje door de geschiedenis, waarbij hij zich laat leiden door de vragen ‘van wie is de publieke zaak?’ en ‘wat is goed burgerschap?’

Klootjesvolk

Bij de oude Grieken was de publieke zaak van een elite die tijd en geld had om zich daarmee bezig te houden. Socrates vond de grote meerderheid van de Atheners ‘klootjesvolk’ waar je je beter niet mee inliet. Aristoteles was van mening dat ieder die zijn eigen gewicht kon tillen de plicht had zich in te spannen voor het publieke domein. Voor iedereen die zich aan de publieke moraal onttrok introduceerde hij de term ‘idiotes’.

Plichten maar ook rechten

De Romeinen voegden aan de plichten rechten toe, bijvoorbeeld bescherming van burgers binnen het Romeinse Rijk. Geschiedschrijver Tacitus had volgens Kruijer al vlot door dat hoe individualistischer de Romeinen werden, hoe meer regels er nodig waren om ze in het algemeen belang te laten handelen. In het Italië van de Renaissance stond voor patriciërs de publieke moraal nog boven de private moraal; de fraaie openbare ruimte in steden als Venetië, Bologna en Florence getuigt daar nog van.

Overleven

Pas na de Amerikaanse (‘We the People’) en later de Franse Revolutie werd de

officiële opvatting dat ieder mens bij zijn geboorte burger is, met overeenkomstige rechten. Thorbecke was daar benauwd voor en merkte in 1844 (in de rede Over het Hedendaagsche Staatsburgerschap) op dat als iedereen verantwoordelijk is voor de publieke zaak, dit volgens hem niemand meer was. Burgers die druk bezig zijn met overleven, hebben geen oog voor de publieke zaak: “Zijn blik, gebonden aan de eigen dagelijksche behoefte, kan zich tot de algemene zaak niet verheffen”. De staatsman vond het een morele plicht burgers zo op te leiden, dat iedereen zich kan inspannen voor de publieke zaak. Het zaadje van de verzorgingsstaat was daarmee gepland.

Pervers egalitair denken

Maar doorgeschoten individualisering en een bijna pervers egalitair denken waren er volgens Kruijer in belangrijke mate debet aan dat individuele burgers steeds vaker verstrikt raakten in het met de beste bedoelingen gegeven regelweb. Een voorbeeld:

De jonge Ahmed vlucht met zijn moeder uit Irak naar Nederland. De moeder overlijdt en drie jaar leeft Ahmed op straat in Rotterdam, de ene na de andere boete olopend. Hij heeft het geluk dat hij een vriendinnetje vindt in Hengelo en weer een dak boven zijn hoofd heeft. Door zijn inschrijving komt Ahmed opnieuw in beeld van de overheid, die duizenden euro's aan boetes op zijn deурmat laat landen. Ahmed raakt in de schuld, wordt dakloos en komt voor de rechter. Die legt hem huisarrest op, met de verplichting een enkelband te dragen. Maar Ahmed heeft geen woning meer...

Discretionaire ruimte

Had de overheid haar regelzucht en angst voor ongelijkheid losgelaten, dan was het Ahmed volgens Kruijer beduidend beter vergaan. ‘Maatwerk is gelegiti-meerde willekeur,’ betoogt hij. Dat betekent naar zijn mening vooral: het accepteren van verschillen en het benutten van discretionaire ruimte, om incidentele oplossingen te bieden in bijzondere omstandigheden.

De Wethoudersvereniging en het lidmaatschap

In de visie van de Wethoudersvereniging (WHV) staat de gedachte centraal dat het wethouderschap een specifiek politiek-bestuurlijk vak is en elk vak kan verder worden geprofessionaliseerd. Het wethoudersvak is onderdeel van de lokale driehoek van het lokaal bestuur. Verbonden aan een raadsfractie, een politieke partij, deel uitmakend van een College van Burgemeester & Wethouders en in dagelijkse en voortdurende samenwerking met de ambtelijke organisatie. De Wethoudersvereniging stelt zich ten doel om het wethoudersvak in deze context verdergaand te professionaliseren. Dit houdt in dat de activiteiten van de WHV gericht zijn op en/of afgeleid kunnen worden uit deze professionalisering.

De WHV wil haar doel bereiken door samenwerking met strategische partners in en rond het openbaar bestuur. Naast het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) betreft het zusterverenigingen als het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Vereniging van Gemeentesecretarissen, de Vereniging van Griffiers en Raadslid.Nu. Zij houden zich bezig met de professionele ontwikkeling van deze sleutelfunctionarissen op lokaal niveau. Ook is er samenwerking met (de bestuurdersverenigingen van) de politieke partijen.

Als wethouder en ook als oud-wethouder kunt u lid worden van de Wethoudersvereniging. In deze gids treft u een overzicht van onze activiteiten in het eerste kwartaal van 2015. Op onze website www.wethoudersvereniging.nl treft u nog meer informatie over het lidmaatschap en het aanmelden voor het lidmaatschap.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het bureau van de Wethoudersvereniging.

Wethoudersvereniging

Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

T- 070 373 8123

E- info@wethoudersvereniging.nl | www.wethoudersvereniging.nl

Lidmaatschap voor de Wethoudersvereniging

De kosten voor het lidmaatschap in 2015 bedragen € 250,00 per jaar. Het is toegestaan om de contributie bijdrage te laten vergoeden door de gemeente, dit is vastgesteld in de handreiking 'Integriteit politieke ambtsdragers'. De kosten vallen onder bestuurskosten en niet onder de onkostenvergoeding.

- Het lidmaatschap duurt tot 1 februari 2016 en is persoonsgebonden.
- Ook als oud-wethouder kunt u lid worden en blijven van de Wethoudersvereniging.
- Aanmelden kan ook via www.wethoudersvereniging.nl.

U kunt dit formulier ingevuld en ondertekend retour zenden naar:

Wethoudersvereniging | Antwoordnummer 10750 | 2501 WB Den Haag

----- Knip langs deze lijn af -----

Dhr / Mvr*	Voorletters:		
Voornaam	Achternaam		
Gemeente			
Adres			
Postcode	Plaats		
Emailadres			
Datum	Plaats		
Handtekening			

Deloitte.

NotuBiz™

ING
100 JAAR BANK

www.wethoudersvereniging.nl

